

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
СУМДПУ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

Бібліографічний огляд

Технології позашкільної освіти

Суми 2023

Ми повинні самі вірити в те, чого вчимо наших дітей

Позашкільна освіта є складовою системи неперервної освіти, що забезпечує розвиток здібностей і обдарувань дітей шкільного віку, задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному самовизначенні.

Зміст позашкільної освіти визначають особливі умови функціонування, такі як: диференційованість, динамічність, гнучкість, мобільність, варіативність, доступність тощо. Значна роль у вихованні й розвитку особистості належить закладам позашкільної освіти, діяльність яких охоплює вільний час дітей, заснована на добровільності, особистісно орієнтованому підході до інтересів і здібностей кожного вихованця, є різноспрямованою й поліваріативною.

Заклад позашкільної освіти сьогодні стає широкодоступним закладом, який створює комфортні умови для здобуття дітьми та учнівською молоддю певних знань, умінь і навичок за інтересами, сприяє розвитку, стимулюванню та реалізації їхнього духовного та творчого потенціалу, професійному самовизначенню та допрофесійній, а в деяких випадках і професійній підготовці особистості. Виховання дітей і молоді є проблемою, від ефективності вирішення якої залежить майбутнє держави України.

Сутність позашкільної освіти та виховання ґрунтується на принципово інших засадах, якими є особистісні замовлення дітей та їхніх батьків.

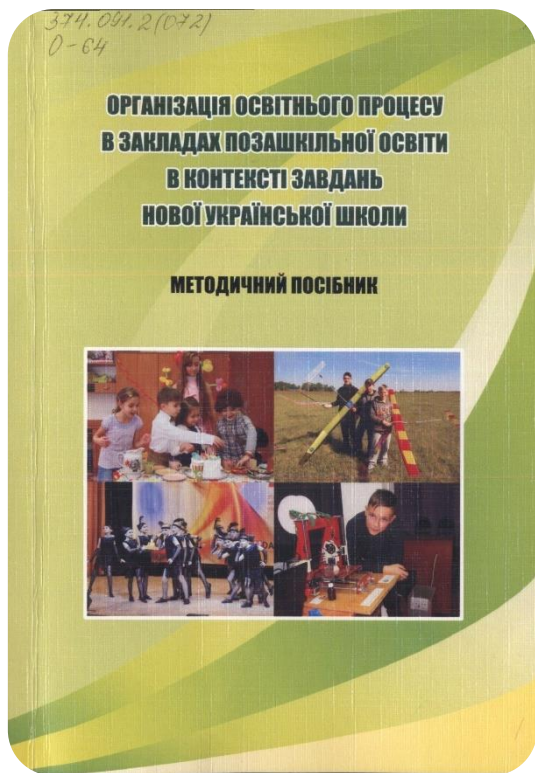
Ці замовлення постійно розвиваються, варіюються, в чому і простежується безперервна динамічність вказаної ланки освіти, її нестандартність та варіативність. Вищезазначене дає підстави стверджувати, що пошук шляхів використання закладів позашкільної освіти є актуальним, зокрема для реалізації завдань всебічного розвитку школяра.

Метою Нової української школи є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, формування в неї загальнокультурних і морально-етичних цінностей, ключових і предметних компетентностей, необхідних життєвих і соціальних навичок, що забезпечують її готовність до життя в демократичному суспільстві.

Отже, пріоритетними завданнями педагогічних колективів закладів позашкільної освіти є створення умов для виховання підростаючого покоління на кращих здобутках національної культури і духовної спадщини, героїчному минулому і сьогоденні українського народу; залучення дітей та учнівської молоді до навчально-творчої роботи, суспільно значущих справ, громадської, благодійної діяльності, участі в соціальних, інтелектуальних, мистецьких, природоохоронних, краєзнавчих проєктах; сприяння фізичній підготовці дітей та учнівської молоді, утвердження здорового способу життя.

Науково-методичні матеріали щодо організації освітньої діяльності з урахуванням завдань освіти для сталого розвитку, удосконалення системи методичної роботи в закладі позашкільної освіти в контексті завдань Нової української школи містить методичний посібник:

Організація освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в контексті завдань Нової української школи [Текст] : методичний посібник / МОН України ; Сумська обласна рада ; Комунальний заклад «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» ; за заг. ред. Л. В. Тихенко. - Суми : [ФОП Корощенко О. М.], 2018. – 249 с.

Нової української школи.

У посібнику подано матеріали з упровадження інноваційних технологій та зміст освітньої діяльності творчих дитячих об'єднань, розробки навчальних знань із використанням STEAM-технологій.

Подані матеріали були творчо опрацьовані, доповнені цікавими ідеями з урахуванням особливостей освітньої діяльності педагогічних колективів закладів освіти, що забезпечить досягнення мети, визначеної Концепцією

Нові відомості щодо комплексної гігієнічної оцінки умов та організації навчально-тренувального процесу у позашкільних навчальних закладах спортивного профілю; провідні фактори внутрішньо-шкільного середовища позашкільних навчальних закладів спортивного профілю та оцінено їх вплив на показники, що визначають успішність спортивної діяльності в різних видах спорту; прогностичну оцінку успішності спортивної діяльності в різних видах спорту на основі даних про рівень розвитку показників морфо-функціонального та психофізіологічного стану та їх приросту під впливом цілеспрямованих тренувань; шляхи оптимізації умов та організації навчально-тренувального процесу дітей, які займаються різними видами спорту в системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл представлено у монографії. Зважаючи на результати розробленої методики комплексної інтегральної оцінки чинників внутрішньо-шкільного середовища дитячо-юнацьких спортивних шкіл, встановлено залежність успішності спортивної діяльності в різних видах спорту від рівня санітарно-гігієнічного благополуччя навчального закладу:

Калиниченко, І. О. Гігієнічні аспекти організації навчально-тренувального процесу у позашкільних навчальних закладах спортивного профілю [Текст] : монографія / І. О. Калиниченко, О. О. Скиба ; МОН України, Сумський державний педагогічний ун-т ім. А. С. Макаренка, Навчально-науковий ін-т фізичної культури. – Суми : [ФОП Цьома С. П.], 2019. – 190 с.

Монографія присвячена проблемі фізіолого-гігієнічного обґрунтування організації навчально-тренувального процесу у позашкільних навчальних закладах спортивного профілю. На підставі гігієнічної оцінки внутрішньо-шкільного середовища авторами розроблено методичку комплексної інтегральної оцінки санітарно-гігієнічного благополуччя дитячо-юнацьких спортивних шкіл, визначено провідні санітарно-гігієнічні фактори та їх вплив на морфо-функціональний стан юних спортсменів. Авторами пропонується для впровадження методичку прогностичної оцінки успішності спортивної діяльності в різних видах спорту, що дозволяє здійснювати якісний спортивний відбір та орієнтацію дітей вже на етапі початкової підготовки.

Крім того, розроблено та обґрунтовано напрямки оптимізації умов та організації навчально-тренувального процесу у дитячо-юнацьких спортивних школах.

Система позашкільної освіти характеризується високою адаптацією до змін, що відбуваються в суспільстві, швидко реагує на індивідуальні потреби, запити дітей та учнівської молоді щодо якості освітніх послуг, пропонує свободу вибору напрямів навчальної, пізнавальної та дозвілєвої діяльності.

У наш час актуалізується проблема підготовки до життя особистості, здатної адаптуватися до мінливих соціальних процесів. Її формування неможливе без усвідомлення й розуміння значення соціокультурного простору, що забезпечує духовну свободу і формує національну самосвідомість. Актуальності набуває проблема виявлення, вивчення та поширення кращого педагогічного досвіду щодо розроблення методичних матеріалів з організації роботи з вихованцями в позанавчальний час.

Усе це значно посилює відповідальність педагогів позашкільних навчальних закладів і ставить перед ними низку вимог, головною серед яких є створення психолого-педагогічних умов, за яких дитина може вільно реалізуватися, розкрити свої здібності й можливості в обраній нею навчально-творчій діяльності:

Сучасні підходи до організації роботи позашкільного навчального закладу [Текст] / [за заг. ред. Л. В. Тихенко]. - Суми : Університетська книга, 2019. - 296 с.

У методичному посібнику узагальнено матеріали з досвіду роботи педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів Сумської області. Висвітлюються педагогічні, методичні та організаційно-технологічні аспекти навчально-виховної роботи з дітьми та учнівською молоддю, розкриваються особливості розроблених і впроваджених методики формування творчих здібностей вихованців дитячих творчих об'єднань.

Особливого значення набувають питання розвитку їх інтелектуально-творчих здібностей, формування особистісно та соціально важливих компетентностей у процесі конструктивної взаємодії між загальноосвітніми, позашкільними та вищими навчальними закладами, співпраці з їхніми батьками для підвищення якості навчально-виховного процесу, що сприяє формуванню такої системи міжособистісної комунікації його суб'єктів, яка забезпечує максимально можливу свободу у виборі занять для виявлення та формування здібностей та обдарувань; забезпечує розвиток і саморозвиток вихованців; формує соціально активну, гуманістично спрямовану особистість, яка у своїй життєтворчості керується національно-культурними і загальнолюдськими цінностями.

Не менш важливим є посилення тенденції до технологізації освітньо-виховного процесу, виявами якої є поширеність сучасних педагогічних технологій (розвивальних, профільних, навчальних, виховних, інформаційно-комунікаційних, тренінгових, навчально-дослідницьких тощо).

Такий підхід відзначається практичною спрямованістю та забезпечує можливості для самовизначення й самореалізації особистості; зумовлює важливість оптимізації спільної діяльності загальноосвітніх, позашкільних і вищих навчальних закладів з формування творчої активності вихованців у позашкільному навчально-виховному просторі; спонукає їх педагогічні колективи працювати над удосконаленням систем навчання та виховання – упровадженням нових і цікавих сучасній дитині напрямів навчально-творчої діяльності.

Новаційність позашкільної освіти засвідчується новою Стратегією розвитку позашкільної освіти в Україні. Нові стратегічні вектори розвитку позашкільної освіти визначають напрями, рівні і характер сучасних новацій, що мають не лише актуалізувати зміст, форми, методики і технології, а й суттєво переформатувати позашкільний освітній простір, зробити його більш доступним для дітей і відкритим для різних видів взаємодії з оточуючим освітнім і соціокультурним простором.

Теоретичні і практичні матеріали з проблеми упровадження новацій в освітню, методичну й управлінську діяльність закладів позашкільної освіти подано у навчально-методичному посібнику:

Перепелиця, Н. В. Формування новацій у позашкільній/неформальній освіті дітей та учнівської молоді. Організація еколого-натуралістичної творчості [Текст] : навчально-методичний посібник / Н. В. Перепелиця ; Департамент освіти і науки Сумської облдержадміністрації ; Комунальний заклад Сумської обласної ради – Обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. – [Суми] : [Нота-бене], 2018. – 99 с.

Акцент зроблено на роботі з актуалізації змісту, методики і технологій позашкільної / неформальної освіти дітей та учнівської молоді за еколого-натуралістичним напрямом.

У першій частині навчально-методичного посібника викладено авторську позицію щодо формування новацій у контексті нової Стратегії розвитку позашкільної освіти в Україні; добірки матеріалів щодо визначення теоретико-методологічних основ новаційної діяльності у сфері позашкільної освіти та упровадження в еколого-натуралістичний напрям діяльності ЗПО організаційних, методичних і процесуальних новацій, що є важливими в роботі з формування біосоціальної компетентності дітей та учнівської молоді. Окремий підрозділ присвячено професійним аспектам іноваційної діяльності педагогів.

У другій частині подано короткі описи новацій та інновацій, що були підготовлені у співпраці з педагогами закладів позашкільної освіти Сумщини під час підготовки до обласного форуму педагогів-позашкільників (м. Суми, 30.10.2018 року) та Всеукраїнського семінару-наради директорів обласних еколого-натуралістичних центрів, станцій юних натуралістів «Нові виміри результативності позашкільної освіти: вимоги часу, сучасні практики» (м. Суми, 30.10 – 01.11.2018 року).

У третій частині навчально-методичного посібника розміщено довідкові матеріали, словник нових понять і неологізмів, які розкривають сутність нових процесів, явищ, феноменів у сфері освіти, зокрема в її позашкільній складовій.

У четвертій – розміщено добірку матеріалів для самоперевірки та професійного креативу педагогів.

Методико-педагогічні аспекти актуальної соціокультурної й освітньої ідеї «Живий музей»; складові науково-методичної технології її реалізації в умовах закладу позашкільної освіти; розробки методико-технологічних матеріалів доповнені методичними довідками, рекомендаціями, прикладами з досвіду реалізації ідеї у зразковому обласному музеї туризму і краєзнавства КЗ Сумської обласної ради (обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю); методико-технологічні інновації у музейно-освітній діяльності; нетрадиційні форми і методи роботи з патріотичного виховання дітей та учнівської молоді висвітлено у посібнику:

Перепелиця, Н. В. Реалізація методико-педагогічної ідеї «Живий музей» у закладі позашкільної освіти [Текст] : навчально-методичний посібник / Н. В. Перепелиця, Т. В. Сліпченко ; Департамент освіти і науки Сумської облдержадміністрації ; Комунальний заклад Сумської обласної ради - обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. – Суми : [Нота-бене], 2018. – 83 с.

Навчально-методичний посібник створено на основі організаційних, методико-технологічних, програмних, проектних, навчально-методичних та інших матеріалів з досвіду роботи закладу щодо реалізації методико-педагогічної ідеї «Живий музей». У його семи розділах розкрито сутність методико-педагогічної ідеї, висвітлено складові науково-методичної технології щодо її реалізації в сучасних умовах діяльності закладу позашкільної освіти. Авторські методико-

технологічні матеріали доповнено методичними довідками, коментарями, рекомендаціями, практичними розробками.

У першому розділі посібника обґрунтовано актуальність і сутність інноваційної ідеї «Живий музей»; викладено науково-методичну технологію її реалізації в сучасних умовах діяльності закладів позашкільної освіти.

У другому розділі розкрито сутність деяких сучасних НФО-технологій (майндмапінг, лепбукінг, скрайбінг), що можуть застосовуватися в роботі «Живого музею»; приведено приклади їх використання у музейно-педагогічній практиці комплексного закладу позашкільної освіти.

У третьому розділі викладено методичні технології роботи «Живого музею», серед яких: «Виховуємо патріотів», «Музей іде до школи», «Клубна Івент-діяльність музею»; додано приклади їх реалізації і супутні методичні матеріали.

Зміст четвертого і п'ятого розділів присвячено висвітленню особливостей використання сучасних ART-технологій в роботі «Живого музею».

Зокрема, у четвертому розділі розкрито сутність ігротехнік, що можуть застосовуватися під час ознайомчих занять з юними відвідувачами музею та навчально-практичної роботи з юними екскурсоводами; висвітлено можливості технології педагогічного сторітелінгу, приведено схеми формування сюжетів музейних заходів на основі квест-перформанс-сторітелінгу. У п'ятому розділі розкрито сутність нетрадиційних форм музейно-екскурсійної роботи, зокрема: пазл-екскурсій, сталкер-шоу, музейних квест-екскурсій, буккросинг-акцій тощо.

У шостому розділі викладено авторську освітню програму «Юні екскурсоводи», затверджену Департаментом освіти і науки Сумської ОДА; добірку музейних ігор і конкурсів для Школи юних екскурсоводів.

У сьомому розділі представлено розробки, зміст яких розкриває особливості авторського підходу до навчально-методичної роботи з педагогами, які організовують музейно-екскурсійну роботу з дітьми та учнівською молоддю у закладах позашкільної та загальної середньої освіти.

Зміст посібника доповнено тематичним глосарієм, списком використаних інформаційних джерел, добіркою матеріалів для самоперевірки, а також відомостями про авторів.

У системі освіти України поява і активне поширення нових понять, лексичних та семантичних термінів і неологізмів характеризує, мотивує, стимулює розвиток усіх її складових, зокрема системи позашкільної освіти, яка не лише формує діяльнісно активне позашкільне освітньо-виховне і розвивальне середовище (позашкільний/неформально-освітній простір), а й акцентує на важливості своєї соціальної ролі – створенні умов для практичної підготовки підростаючого покоління до дорослого життя, участі у розбудові економічно й екологічно благополучної, інноваційно спрямованої, суспільно активної демократичної держави.

Слід визнати, що тотальність і темпи процесу «старіння знань», є потужним стимулом для об'єднання зусиль науковців і практиків для актуалізації змісту, форми, методики і технологій позашкільної освіти.

А відтак основними мотиваторами для спільної роботи щодо суттєвого оновлення і доповнення професійного словникового активу педагогів-позашкільників. Сприятливими факторами для цього є доступність і різноманітність інформаційних джерел, ресурсні можливості сучасної електронної техніки і технологій. Нові загальні (наукові, освітні, соціально-психологічні, соціокультурні та ін.), профільні (фахові предметно-технологічні, технічні, ін.), інформаційно-технологічні терміни, поняття, неологізми мають впевнено увійти до професійних словників педагогів-практиків та сприяти створенню загальносистемного і низки профільних словників-довідників, зміст яких не лише віддзеркалюватиме, а й визначатиме нові вектори, потенціал і перспективи розвитку вітчизняної системи позашкільної освіти як важливої ланки освіти впродовж життя.

Перепелиця, Н. В. Позашкільна освіта: словник нових термінів і неологізмів [Текст] / Н. В. Перепелиця ; Департамент освіти і науки Сумської облдержадміністрації ; Комунальний заклад Сумської обласної ради – Обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю. – Суми : [Нота бене], 2019. – 107 с.

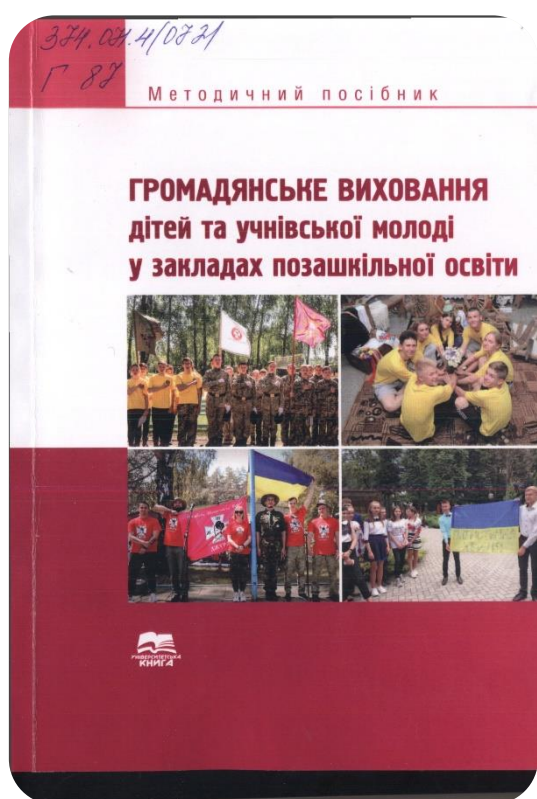
Словник містить трактування актуальних понять, термінів і неологізмів, що визначають наукове підґрунтя і специфіку інноваційних процесів; сутність сучасних освітніх, методичних, управлінських та інших новацій у системі позашкільної освіти України. Розкривають особливості й основні напрями її розвитку як неформально-освітньої складової освіти впродовж життя.

Визначають провідну роль закладів позашкільної освіти у розбудові відкритого креативно, інтегративно і практично спрямованого позашкільного освітнього простору.

Пропонований варіант словника нових понять, термінів і неологізмів є своєрідним методичним посібником, складеним на основі аналізу сучасних нормативно-правових, наукових, інформаційних, моніторингових джерел щодо функціонування і розвитку позашкільної освіти в Україні, матеріалів позашкільної/неформально-освітньої роботи з дітьми та учнівською молоддю в Сумській області.

Систематичність, практична спрямованість, різноплановість напрямів, форм і форматів є основними ознаками моделей громадянської освіти та виховання, що діють у закладах позашкільної освіти. Наукову основу становлять праці вітчизняних вчених із проблем громадянської освіти, національно-патріотичного виховання, теорії і методики позашкільної освіти:

Громадянське виховання дітей та учнівської молоді у закладах позашкільної освіти [Текст] : методичний посібник / [за заг. ред. Л. В. Тихенко ; упоряд.: Л. М. Бондар, Н. В. Перепелиця]. – [Суми] : Університетська книга, [2021]. – 235 с

У посібнику викладено матеріали, що висвітлюють теоретичні, методико-технологічні, соціально-психологічні та організаційно-координаційні аспекти громадянського виховання дітей та учнівської молоді у закладах позашкільної освіти Сумської області.

У першому розділі посібника викладено матеріали, що висвітлюють теоретичні, соціально-психологічні та організаційно-координаційні аспекти

громадянської освіти і виховання дітей та учнівської молоді у сфері позашкільної освіти. Особливу увагу акцентовано на громадянсько-виховних пріоритетах і застосовуванні наукових підходів (особистісно-орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, інтегративного тощо) до організації виховної роботи, формування ціннісних орієнтирів молоді особистості як свідомого і патріотичного суб'єкта громадянської дії.

Другий розділ посібника присвячено методико-технологічним аспектам організації, сутності та ефективності позашкільних засобів громадянського виховання молодого покоління. Акцент зроблено на висвітленні потенціалу закладів позашкільної освіти щодо соціалізації учнівської молоді та її виховання як активних суб'єктів громадянської дії.

У третьому розділі розкрито регіональні особливості організації патріотично-громадянського виховання за різними напрямками діяльності закладів позашкільної освіти Сумської області.

Розглянуто питання виховання духовності як основи становлення громадянської свідомості зростаючої особистості, формування її активної громадянської позиції сучасними засобами STEAM-освіти, організаційно-методичні аспекти еколого-громадянського виховання та громадянсько-виховні потенціали Всеукраїнської військово-патріотичної гри «Сокіл/Джура».

У четвертому розділі подано матеріали з досвіду організації патріотично-громадянського виховання в Сумській області.

Матеріали посібника підготовлені на основі аналізу досвіду науково-методичної, організаційно-координаційної, методико-технологічної, соціально-психологічної, масової, моніторингової роботи Комунального закладу Сумської обласної ради – обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю щодо реалізації завдань громадянської освіти і виховання в системі позашкільної освіти.

Педагогічним умовам діяльності гуртків закладів позашкільної освіти, аналізу стану діяльності фізико-математичних гуртків у теорії та педагогічній практиці присвячене наукове дослідження:

Биковський, Я. Т. Педагогічні умови діяльності гуртків закладів позашкільної освіти [Текст] : монографія / Я. Т. Биковський. – Київ : ІВЦ АЛКОН, 2020. – 148 с.

Представлено структуру педагогічних умов діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти. Розкрито STEM-підхід як ефективну педагогічну умову. Подано визначені педагогічні умови ефективної діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти на основі STEM-підходу.

Монографія включає чотири розділи: «Теорія і практика діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти», «Удосконалення педагогічних умов навчання учнів у фізико-математичних гуртках закладів позашкільної освіти», «Організація та результати експериментального дослідження».

Перший розділ «Теорія і практика діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти» розкриває стан діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти в теорії, історії та педагогічній практиці. Представлена структура педагогічних умов діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти.

Другий розділ «Удосконалення педагогічних умов навчання учнів у фізико-математичних гуртках закладів позашкільної освіти» представляє сутність STEM-підходу в системі освіти.

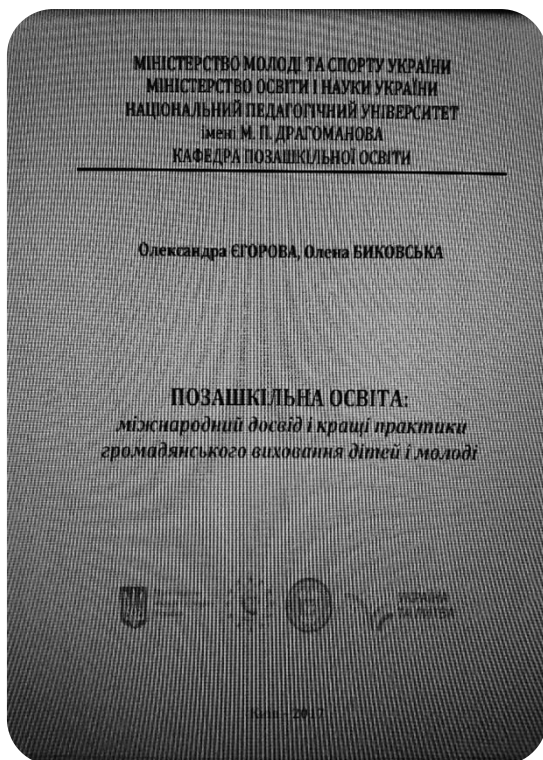
Подано визначені педагогічні умови ефективної діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти на основі STEM-підходу.

Третій розділ «Організація та результати експериментального дослідження» представляє порівняльний аналіз сучасного стану освітніх результатів учнів з фізики і математики, питання організації та проведення педагогічного експерименту і перевірки його результатів щодо ефективності визначених і теоретично обґрунтованих педагогічних умов діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти.

Практичне значення одержаних результатів дослідження в монографії полягає у впровадженні в освітній процес закладів позашкільної освіти розроблених педагогічних умов діяльності фізико-математичних гуртків закладів позашкільної освіти; підготовці та реалізації в освітній діяльності закладів позашкільної освіти навчальних програм та методичних рекомендацій щодо навчання учнів у фізико-математичних гуртках закладів позашкільної освіти.

Питанню кращих практик позашкільної освіти у світі присвячене наступне дослідження. Представлено досвід позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки з громадянського виховання дітей і молоді. Розкрито історико-теоретичний генезис позашкільної освіти та сучасні організаційно-педагогічні засади позашкілля у США. Представлено рекомендації щодо перспектив використання досвіду у системі позашкільної освіти України:

Єгорова, О. І. Позашкільна освіта [Текст]: міжнародний досвід і кращі практики громадянського виховання дітей і молоді / О. І. Єгорова, О. В. Биковська. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – 148 с.

Монографія містить три розділи: «Історико-теоретичний генезис позашкільної освіти у США», «Сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США», «Перспективи використання досвіду США у розвитку позашкільної освіти України».

У першому розділі розкрито історико-теоретичний генезис позашкільної освіти у США. Представлено загальні теоретичні і практичні основи позашкільної освіти та

історико-педагогічний аналіз розвитку позашкільної освіти у Сполучених Штатах Америки .

У другому розділі розглядаються сучасні організаційно-педагогічні засади позашкільної освіти у США. Подано Нормативно-правові і структурно-організаційні засади розвитку американської позашкільної освіти. Розкрито Освітнє, кадрово-педагогічне та фінансово-матеріальне забезпечення позашкільної освіти у США.

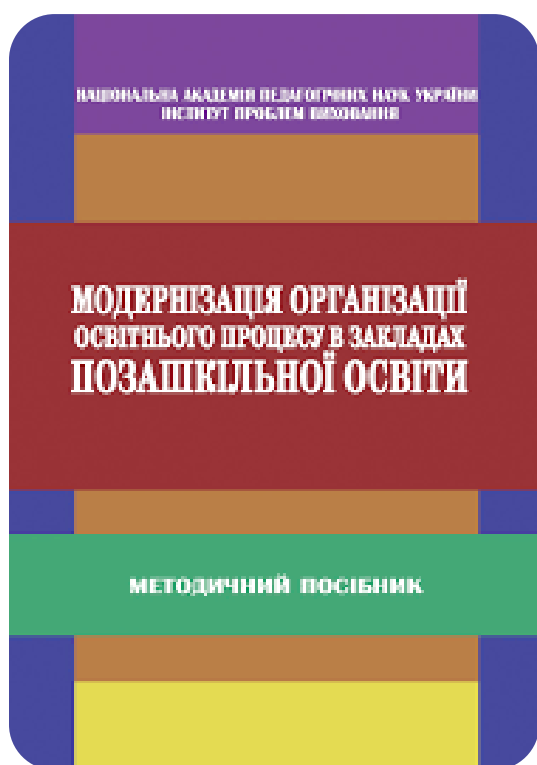
Третій розділ представляє перспективи використання досвіду США у розвитку позашкільної освіти України. Розкрито громадянське виховання як особливий напрям позашкільної освіти. Подано рекомендації щодо перспектив використання досвіду США у системі позашкільної освіти України.

Предмет дослідження наступного посібника є науково-методичне забезпечення модернізації організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти.

У процесі науково-дослідної роботи застосовувалися наступні методи дослідження: теоретичний аналіз нормативної, психолого-педагогічної та методичної літератури з метою означення кола питань, які потребують

науково-методичного забезпечення, узагальнення педагогічного досвіду, узагальнення отриманих даних та визначення пріоритетних напрямів дослідження і розробки забезпечення, методи математичної статистики, порівняльного аналізу, інтерпретації та узагальнення; емпіричні методи дослідження (спостереження, бесіда, анкетування, тестування, метод експертних оцінок тощо), констатувальний, формувальний та контрольний етапи педагогічного експерименту.

Модернізація організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти [Текст] : методичний посібник / [А. Е. Бойко, В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, О. В. Литовченко; за ред. В. В. Мачуського]. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. – 223 с.

У посібнику розкриваються концептуальні засади модернізації організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, що базується на застосуванні особистісно орієнтованого, діяльнісного, аксіологічного і компетентнісного підходів, де в зміст освіти інтегровані основні компетентності особистості.

Розробка проблеми пов'язана з приведенням змісту позашкільної освіти у відповідність до сучасних вимог і визначенням таких організаційних форм і методів, дидактичних засобів, які сприяють розв'язанню завдань навчання, виховання, розвитку, соціалізації підростаючого покоління у вільний час в закладах позашкільної освіти.

До методичного посібника увійшли навчальні програми з позашкільної освіти для різних напрямів і типів закладів позашкільної освіти.

Практичну цінність мають представлені методичні рекомендації, що забезпечуватимуть реалізацію навчальних програм в освітньому процесі закладів позашкільної освіти.

Наукова новизна видання полягає в тому, що вперше визначено і теоретично обґрунтовано шляхи модернізації організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти 13 на основі особистісно-орієнтованого, діяльнісного, аксіологічного і компетентнісного підходів; уточнено й конкретизовано сутність поняття освітнього процесу в закладах позашкільної освіти; подальшого розвитку набули положення щодо посилення потенційних виховних можливостей позашкільної освіти у процесі модернізації організації освітнього процесу.

Проблема педагогічного професіоналізму продиктована реформуванням українського суспільства, що закономірно супроводжується принциповим оновленням усіх соціальних інститутів і систем, у тому числі й системи позашкільної освіти.

Необхідність змін у підготовці педагога закладу позашкільної освіти відповідає викликам часу, зростанню вимог і якісним перетворенням у суспільстві, отже, – важливим соціальним і педагогічним питанням.

Нові підходи до організації позашкільної освіти, її модернізація, зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Це забезпечить нову якість позашкільної освіти, за умови зростання рівня функціонування системи післядипломної освіти, що зумовить розвиток професійної культури, творчого потенціалу, кращих якостей особистості педагога-позашкільника.

Домінуючою метою підвищення кваліфікації педагогічних кадрів для їх роботи в галузі позашкільної освіти є встановлення співвідношення між соціальними вимогами до професійної діяльності педагога та рівнем його підготовки до виконання професійних функцій в умовах модернізації.

Важливою проблемою, котра має бути вирішена є створення системи перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів позашкільної освіти. Це в свою чергу вимагає розробки нормативно-правової бази та незаперечне дотримання її вимог органами управління освітою всіх рівнів, що має забезпечити підвищення статусу та соціальної захищеності педагога-позашкільника.

Отже, підготовку педагогів-позашкільників до навчання і виховання учнів у закладі позашкільної освіти визначаємо як багатовимірний цілісний педагогічний процес, що включає курсове підвищення кваліфікації, науково-методичний і організаційно-педагогічний супровід педагога у міжкурсовий період, який базується на основі сучасних підходів і педагогічних принципів, є відкритим і здатним до саморозвитку.

Впровадження сучасного змісту позашкільної освіти: підготовка педагогів [Текст] : методичні рекомендації / [В. В. Вербицький, А. В. Корнієнко, В. В. Мачуський]. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. – 144 с.

Представлені методичні рекомендації дозволять більш ефективно планувати та здійснювати роботу щодо підвищення професійної компетентності педагогічних працівників закладів позашкільної освіти.

До методичних рекомендацій увійшли матеріали з досвіду роботи кафедри методики позакласної та позашкільної роботи Національного еколого-натуралістичного центру МОН України.

Практичну цінність становлять матеріали щодо методичної роботи з педагогічними кадрами, система роботи з молодими педагогами.

У процесі дослідження історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти важливу роль відіграють її теоретичне осмислення та використання історико-педагогічного досвіду. У цьому контексті важливе значення має аналіз наукового знання щодо історико-краєзнавчої роботи, тлумаченням його теоретичного та практичного значення. З'ясування базового понятійного апарату є першочерговим елементом дослідження, науково-теоретичним підґрунтям якого є історіографічний аналіз окресленої наукової проблеми робота» тощо.

Пархоменко, І. Теоретичні засади історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти [Текст] / І. Пархоменко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. Є. Антонова та ін.]. - Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. - № 2 (76). - С. 35-44.

У статті детально проаналізовано теоретичні засади історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти кінця ХХ – початку ХХІ століття. Також окреслено потенційний аспект трактування термінів «історичне краєзнавство», «позашкільна освіта», «історико-краєзнавча робота» та «туристсько-краєзнавча робота».

Всі наведені в статті пояснення терміну «історико-краєзнавча робота», зважаючи на його багатогранність та

глибину, зводяться до дескриптивного аналізу його окремих аспектів,

ігноруючи засадничі особливості цього феномену саме в системі позашкільної освіти.

У цій розвідці автор проаналізував й описав понятійний аспект трактування педагогами та вченими термінів «історичне краєзнавство», «позашкільна освіта», «історико-краєзнавча робота» та «туристсько-краєзнавча робота». Дефініція «історико-краєзнавча робота» є похідною від ширшого терміну «історичне краєзнавство» і визначаю організовану та керовану педагогами діяльність дітей, спрямовану на систематичне вивчення, збереження та відтворення історичної спадщини рідного краю і є складовою туристсько-краєзнавчої роботи в закладах позашкільної освіти.

У свою чергу, пропонується визначення історико-краєзнавчої роботи в системі позашкільної освіти як універсального, комплексного засобу виховання та навчання вихованців у процесі активного пізнання й дослідження навколишнього світу певної території через призму історичного минулого.

У перспективі подальшими науковими розвідками стане визначення засадничого змісту поняття «експедиція», «екскурсія», «подорож», «похід», що ю основними формами й засобами здійснення історико-краєзнавчої роботи в закладах позашкільної освіти.

Шановні користувачі!

**Всі документи, представлені в огляді,
доступні в фонді Наукової бібліотеки.**

**За більш повною інформацією з даної теми пропонуємо
звертатися до Електронного каталогу <https://library.sspu.edu.ua>**

**Огляд підготувала
провідний бібліотекар Петренко Т. В.**